

Styrket uddannelsesforskning

Anbefaling 3.1.a: Der igangsættes et udviklingsarbejde om etablering af et eller to nye uddannelsesfakulteter, som skal sikre en mere fast infrastruktur og bedre koordinering af dansk, praksisnær uddannelsesforskning og pædagogisk forskning på tværs af uddannelsessystemet samt dagtilbudsområdet.

Anbefaling 3.1.b: Der udvikles klyngemodeller som ramme for længerevarende gensidigt forpligtende samarbejder mellem forskning, professionsuddannelser og praksis på de forskellige områder af uddannelsessektoren samt dagtilbud.

Anbefaling 3.1.c: Arbejdsmarkedets parter opfordres til at forhandle nye stillingsstrukturer for pædagoger, lærere, undervisere og forskere, der understøtter en tættere kobling mellem praksis-, forsknings- og uddannelsesmiljøer.

Kommissionen nedsatte i maj 2022 en arbejdsgruppe til at komme med rådgivning om, hvordan anbefalingen fra Nye Reformveje 1 om oprustning af uddannelsesforskning kan indfries. Arbejdsgruppens drøftelser har bl.a. omhandlet, hvordan kommissionens anbefaling om uddannelsesfakultet kan struktureres for at understøtte en mere fast infrastruktur. Arbejdsgruppen har afholdt en række temamøder med forskellige aktører, såvel praktikere som forskere fra de pågældende områder¹. Kommissionen har – blandt andet på baggrund af arbejdsgruppens input – beskrevet en klyngemodel, som en mulig infrastruktur til at realisere den ovennævnte vision samt fastlagt en række kriterier, der må tages højde for i et videre udviklingsarbejde.

Overordnet har arbejdsgruppen haft fokus på langsigtede, strukturelle løsninger - en ny infrastruktur - der kan bidrage til at styrke og videreudvikle samspillet mellem forskning og praksis til gavn for den løbende udvikling af kvaliteten i dagtilbud, skoler og uddannelser bredt set.

Etablering af et eller to nye uddannelsesfakulteter

Arbejdsgruppen har ikke taget stilling til, om fakulteterne oprettes under eksisterende institutioner eller som en ny selvstændig institution (evt. med to geografisk adskilte afdelinger).

Det er væsentligt, at fakulteterne har en stabil og fast finansiering, som muliggør en kontinuerlig kapacitetsopbygning over de kommende 15-20 år. I udviklingen af fakulteterne bør der være en opmærksomhed på, hvordan midlerne udmøntes ift. forholdet mellem driftsmidler og forskningsbevillinger, samt hvordan det finansieres. Det kan fx overvejes at oprette et nyt frit forskningsråd for forskning i pædagogisk praksis og menneskers læring og udvikling, hvor uddannelsesfakulteterne samt andre praksisforskningsmiljøer kan søge midler til forskning.

Et andet vigtigt formål er at tilbyde uddannelser på master- og kandidatniveau til pædagoger og lærere med henblik på nye specialiststillinger i dagtilbud, skoler og

---

¹ Der henvises til arbejdsgruppen kommissorium for en udfoldelse af arbejdsgruppens opgave.

uddannelsesinstitutioner, således at der skabes en tydelig karrierevej inden for professionerne. I udviklingen af disse kan der hentes inspiration fra de eksisterende udbud af master- og kandidatuddannelser på fx DPU.

Udvikling af klyngemodel

Klyngemodellen kan styrke samspillet mellem forsknings-, uddannelses- og praksismiljøer med det formål at fremme kvalitetsudviklingen af praksis, øge rekrutteringen til praksisprofessionerne og forbedre praktikeres efter- og videreuddannelsesmuligheder. Klyngernes projekter må have indlejrede forpligtelser til at formidle i et format, der er målrettet forskellige målgrupper af brugere: Folkeskolelærere, forvaltninger, pædagoger og undervisere.

I organiseringen af klynger kan der hentes inspiration fra erfaringerne med det statslige tilskud på 1 mia. kr. til kompetenceudvikling af pædagogisk personale i folkeskolen samt A.P. Møller Fondens donation på 1 mia. kr. til folkeskolen. For begge disse gælder, at der er tale om store beløb, der er øremærkede særlige formål. Der er visse mulige overlap mellem forslag om uddannelsesskoler i aftalen om læreruddannelsen fra september 2022 og arbejdsgruppens forslag om en klyngemodel, hvilket arbejdsgruppen overordnet ser som en fordel i den samlede indsats for at styrke sammenhængen mellem læreruddannelse og praksis.

De relevante parter opfordres til at aftale en finansieringsmodel for klyngesamarbejdet. Efter- og videreuddannelse i klyngesamarbejdet skal efter kommissionens anbefalinger i Nye Reformveje 1 være taxameterfinansierede, men tidsforbruget i klyngesamarbejdet for lærere, studentermedarbejdere, facilitatorer mv. kræver en finansieringsaftale, så alle parter har mulighed for og incitament til aktiv deltagelse.

Nye stillingsstrukturer til at understøtte synergi mellem praksis og forskning

En forudsætning for at opnå de fulde fordele ved klyngemodellen er, at det lykkes at bringe de forskellige aktører med forskellige fagligheder i pædagogisk praksis tættere på hinanden, dvs. eksempelvis at gøre det mere almindeligt at dygtige lærere i folkeskolen får mulighed for at undervise på læreruddannelsen og deltage i praksisnære forskningsprojekter, og omvendt at nogle af forskerne i folkeskolens praksis og nogle af underviserne på læreruddannelsen får mulighed for at undervise i folkeskolen. Dette tilsvarende for dygtige pædagoger i dagtilbud og pædagoguddannelsen. Der kan være tale om alt fra kortere praktikperioder, eller deltidstilknytning få timer om ugen til mere permanente delestillinger à la kliniske lektorater på sundhedsområdet. Men det forudsætter nye og fleksible stillingsstrukturer, som er rummelige i forhold til kompetencekrav for pædagogisk praksis og for at undervise, og som indebærer en aflønning, der afspejler den indsats og kompetenceudvikling, der følger med. Der er til gengæld et potentiale for alle parter, fordi en sådan øget udveksling mellem niveauerne kan styrke alle parter og engagerede medarbejdere kan motiveres til fastholdelse.

Arbejdsgruppen ser en fordel i at gøre stillingsstrukturerne i praksismiljøerne mere fleksible for derigennem at give plads til, at faglige fyrtårne kan få anerkendelse for deres specialiserede kompetencer. Det kan fx være ved at etablere en stillingsstruktur i grundskolen, der honorerer kompetencer til udvikling af praksis opnået

såvel gennem efteruddannelse på master- eller kandidatniveau som deltagelse i praksisnære forsknings- og udviklingsprojekter. Herigennem øges muligheden for at styrke videndeling på tværs af de pædagogiske arenaer. Det kan understøtte uddannelsesfakultetets aktiviteter samt klyngemodellens organisering som skitseret ovenfor.

Der eksisterer allerede flere relevante efter- og videreuddannelsesmuligheder for lærere og pædagoger, både på diplom- og masteruddannelsesniveau. Den eksisterende master i fremmedsprogsdidaktik er et eksempel på en af de specialiserede efteruddannelsesmuligheder for undervisere, der allerede eksisterer i dag. Af andre eksempler, som arbejdsgruppen har drøftet, er bl.a. master i matematik- eller danskundervisning.

I Nye Reformveje 1 anbefalede kommissionen at reservere ca. ½ mia. kr. årligt til uddannelsesfakulteter og en fond for udvikling af uddannelser på tværs af alle uddannelsesniveauer. Kommissionen anbefaler, at der herfra afsættes 5 mio. kr. til anbefaling 3.1.a. til sekretariatsbetjening og kortlægning af internationale erfaringer med at organisere tilsvarende fakulteter eller centre.

Forslagene om nye og fleksible stillingsstrukturer (og dertil hørende lønforhold) er en opgave for arbejdsmarkedets parter.

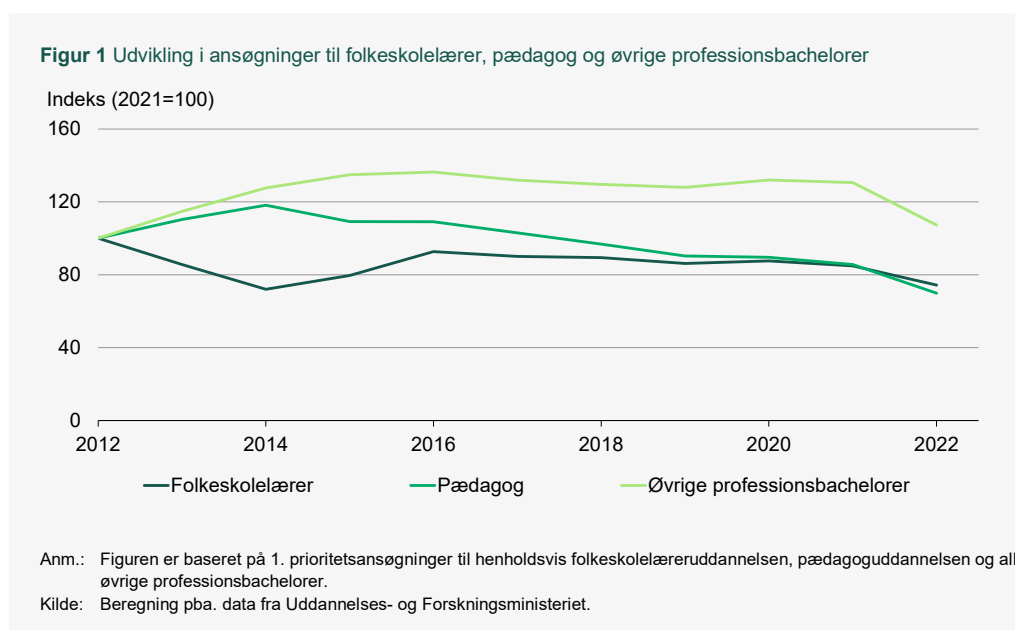
Attraktive uddannelser og bedre overgang til arbejdsmarkedet

Anbefaling 3.2.a: Der igangsættes et udviklingsarbejde om en styrket pædagoguddannelse, der skal lede frem til en uddannelse af høj faglig kvalitet med en stærk praksisrelation i hele uddannelsen.

Anbefaling 3.2.b: Arbejdsmarkedets parter opfordres til at etablere introforløb for nyuddannede fagprofessionelle på det pædagogiske og sociale område, så de får en god start på arbejdslivet.

Formålet med kommissionens forslag er at øge søgningen til uddannelserne på det pædagogiske område via attraktive og kvalitativt stærke uddannelser. Og understøtte, at lærere og pædagoger er klædt på med de praksisfaglige kompetencer, der er nødvendige for arbejdet i praksis efter endt uddannelse. Herudover er formålet at modvirke, at nyuddannede hurtigt forlader faget igen ved at understøtte en god overgang fra uddannelse til job. Med den politiske aftale om en ny læreruddannelse fra september 2022 er der taget hul på den vigtige opgave for så vidt angår læreruddannelsen. Kommissionens forslag omhandler derfor, at der igangsættes et udviklingsarbejde om en styrket pædagoguddannelse. Herudover omhandler forslaget at etablere introforløb for nyuddannede fagprofessionelle på det pædagogiske og sociale område.

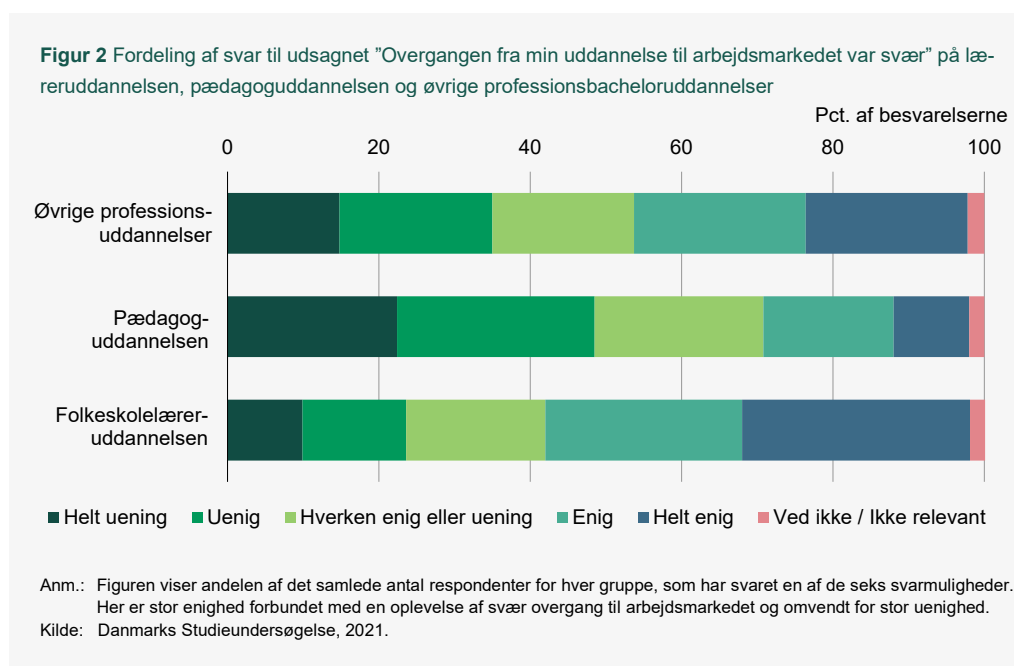
En del af rekrutteringsudfordringerne i velfærdssektoren kan henføres til udfordringer med en faldende søgning til uddannelserne på området. Det gælder bl.a. lærer- og pædagoguddannelserne, hvor der mellem 2019 og 2022 er sket et fald i søgningen på hhv. 12 og 21 pct., *jf. figur 1*.

Hertil kommer, at der særligt for nyuddannede lærere kan være en oplevelse af et 'praksischock' i overgangen fra uddannelse til arbejde. Nogle føler sig således ikke rustet til det arbejdsliv, der venter dem i praksis og oplever, at overgangen til arbejdsmarkedet er svær.¹

Evalueringen af pædagoguddannelsen peger endvidere på, at nyuddannede pædagoger ikke er klædt godt nok på til virkeligheden i institutionerne.² Det skal ses i lyset af, at både lærer- og pædagoguddannelsen har flere længevarende praktikperioder. Samtidig er det relativt få nyuddannede, der oplever at få tilstrækkelig introduktion til arbejdslivet. Blandt nye folkeskolelærere har kun hver femte i dag deltaget i et formelt introduktionsforløb. Til sammenligning er det hver tredje nyanstattede lærer i Norge, som deltager i et introduktionsforløb.³

Forslagene vurderes ikke at medføre øgede statslige udgifter, om end implementeringen af de forslag til en styrket pædagoguddannelse, der udarbejdes i forbindelse med udviklingsarbejde, forventes at kræve finansiering. Eventuelle merudgifter til overgangsordninger afholdes af arbejdsmarkedets parter, idet der er tale om et arbejdsgiveransvar.

¹ Uddannelses- og Forskningsministeriet (2021): *Danmarks Studieundersøgelse, 2021*.

² Uddannelses- og Forskningsstyrelsen (2021): *Evalueringsrapport af pædagoguddannelsen*.

³ EVA (2019): *TALIS 2018 – 1. rapport. Lærernes undervisning, kompetenceudvikling og start i professionen*.

Bedre alternative veje ind i velfærdsprofessionerne

Anbefaling 3.3.a: Merituddannelserne på det pædagogiske område styrkes, og Teach First-lignende tilbud udbredes til flere steder i landet.

Anbefaling 3.3.b: Der skal gennemføres en undersøgelse af praksis for merit for at afdække potentiale for mere merit for studerende, der har bestået eksaminer på andre studier samt eventuel indførelse af merittilskud.

Anbefaling 3.3.c: Undervisere og vejledere på ungdomsuddannelserne opfordres til at vejlede bredere med henblik på, at eleverne får et dybere kendskab til professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne.

Anbefaling 3.3.d: Der indføres krav om, at der i alle gymnasiebestyrelser skal sidde medlemmer med erfaring fra både universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier.

Anbefaling 3.3.e: Professionshøjskolerne opfordres til at indføre bedre muligheder for at læse til socialrådgiver på deltid ved at udbrede deltidsuddannelsen til flere steder i landet og ved at oprette en ny sporskiftemodel.

Der mangler aktuelt uddannet arbejdskraft på en række velfærdsområder, herunder på dagtilbuds- og skoleområdet. I foråret 2023 var 32 pct. af rekrutteringsforsøgene forgæves til pædagogstillinger. Det samme gjaldt for 18 pct. af rekrutteringsforsøgene til folkeskolelærerstillinger.¹

Studier viser, at veluddannede medarbejdere har stor betydning for kvaliteten i dagtilbud og skoler. I grundskolen får børn og unge det bedste udbytte, når de undervises af lærere med de rigtige kompetencer inden for såvel undervisning som de specifikke fagområder, der undervises i. Ligeledes har andelen af uddannet pædagogisk personale i dagtilbud, herunder pædagoger eller pædagogiske assistenter, stor betydning for dagtilbuddenes kvalitet, og folkeskoleelever får højere afgangsprøvekarakterer, hvis de undervises af en lærer med gode karakterer på læreruddannelsen og undervisningskompetencer i faget. Omvendt falder fagligheden blandt børn og unge, når ikke-uddannede ansættes i pædagog- og lærerstillinger.²

Formålet med kommissionens forslag er derfor at styrke rekrutteringen til uddannelserne – og sidenhen professionerne – på velfærdsområdet og tiltrække flere dygtige studerende, herunder flere akademikere, der ønsker at skifte spor ind i velfærdsprofessionerne.

På lærer- og pædagogområdet findes der i dag merituddannelser, hvor personer med relevant erhvervs erfaring eller tidligere uddannelse kan blive lærere eller pædagoger i et komprimeret uddannelsesforløb, hvor det fortsat er muligt at arbejde

---

¹ STAR (2023): *Rekrutteringsurvey*.

² EVA (2017): *Kvalitet i dagtilbud. Pointer fra forskning*; VIVE (2019): *Betydningen af kompetencedækning og læreruddannelsesbaggrund*; Produktivitetskommissionen (2013): *Lærernes gymnasiekarakterer og elevernes eksamensresultater*; DØRS (2022): *Lærerkvalitet og folkeskolen*.

ved siden af studiet. Herunder er der en række øvrige forsøgsordninger i gang med fleksible merituddannelser, *jf. boks 1*. Disse muligheder gælder ikke i lige så stor udstrækning for socialrådgiverfaget, idet socialrådgiveruddannelsen i dag kun udbydes som deltidsuddannelse ét sted i landet (Esbjerg).

Boks 1 Eksisterende forsøgsordninger og supplerende programmer i forbindelse med merituddannelser*Sporskiftemodellen på meritpædagoguddannelsen*

Københavns Professionshøjskole, VIA UC og UC Lillebælt udbyder som forsøg en "sporskiftemodel", som er en særlig tilrettelæggelse af meritpædagoguddannelsen målrettet personer, der i forvejen har en videregående uddannelse. Til forskel fra den almindelige meritpædagoguddannelse, hvor der stilles krav om forudgående, pædagogisk erhvervs erfaring, åbner forsøget for, at de studerende optjener praktisk erfaring fra det pædagogiske område svarende til minimum to års ansættelse sideløbende med, at de tager meritpædagoguddannelsen.

Skolebaseret læreruddannelse / traineelæreruddannelse

Flere professionshøjskoler udbyder læreruddannelsen og meritlæreruddannelsen som trainee-/skolebaserede forløb. I trainee-/skolebaserede forløb har den studerende ansættelse på en folkeskole i en 40 pct.-vikarstilling/traineestilling og følger samtidig undervisningen på professionshøjskolen – ofte i et særligt tilrettelagt forløb.

Teach First

Teach First Danmark er en almennyttig organisation, der har udviklet et særligt program med en række aktiviteter som tillæg til meritlæreruddannelsen. Programmet er målrettet personer med en akademisk baggrund. De studerende indgår i et toårigt program, hvor de ansættes på fuld tid på en folkeskole i et udsat boligområde sideløbende med en betalt meritlæreruddannelse.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Kommissionen anbefaler at styrke mulighederne for at skifte spor ind i uddannelserne på det pædagogiske og sociale område, dels ved at styrke og udbrede eksisterende merit- og deltidsuddannelser til lærer og pædagog, dels ved at give bedre mulighed for meritoverførsel på de ordinære uddannelser.

Kommissionen anbefaler herudover at synliggøre de erhvervs- og professionsrettede uddannelser som videregående uddannelsesvej efter gymnasiet. Uddannelsesystemet er stort og komplekst med ca. 900 uddannelsesudbud på de videregående uddannelser at vælge imellem, og de uddannelsessøgende kender ikke alle mulighederne.³ Det kommer bl.a. til udtryk ved, at 16 pct. af de studerende på de videregående uddannelser falder fra eller vælger om i løbet af første studieår.⁴ En undersøgelse peger på, at der er behov for at nuancere fortællingen om uddannelserne på velfærdsområdet og arbejde målrettet med at styrke interessen for det faglige indhold på uddannelserne og i professionerne – bl.a. i vejledningsindsatsen og ved styrket brobygning på ungdomsuddannelserne.⁵

Kommissionens anbefaling omhandler derfor et styrket samarbejde mellem ungdomsuddannelser og professionshøjskoler og erhvervsakademier, bl.a. i forbindelse med uddannelsesvejledningen på ungdomsuddannelserne og ved repræsentation af både universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier i bestyrelser på institutioner, der udbyder treårige gymnasiale uddannelser.

³ EVA (2015): *Det svære uddannelsesvalg*.

⁴ Uddannelses- og Forskningsministeriet (2020): *Evaluerings af optagelsessystemet til de videregående uddannelser*.

⁵ EVAs undersøgelse viser, at ønsket om at gøre en positiv forskel for andre er den mest udbredte årsag til at vælge uddannelserne som lærer, pædagog, sygeplejerske og socialrådgiver.

Forslaget vurderes at indebære merudgifter, svarende til ca. 55 mio. kr. til at styrke meritlærer- og meritpædagoguddannelserne.

Bedre muligheder for efteruddannelse og specialisering

Anbefaling 3.4.a: Arbejdsmarkedets parter og uddannelsesinstitutionerne opfordres til at igangsætte et udviklingsarbejde om etablering af specialiststillinger og -efteruddannelser på det pædagogiske og sociale område.

Anbefaling 3.4.b: Der nedsættes ekspertgrupper, som skal styrke videngrundlaget samt afdække kompetencebehov og uddannelsesstilbud inden for en række centrale tematikker inden for fagprofessionelles opgaveløsning i den pædagogiske og sociale indsats.

Anbefaling 3.4.c: Arbejdsmarkedets parter opfordres til at oprette en kompetencefond, der kan medfinansiere løbende professionsudvikling for lærere.

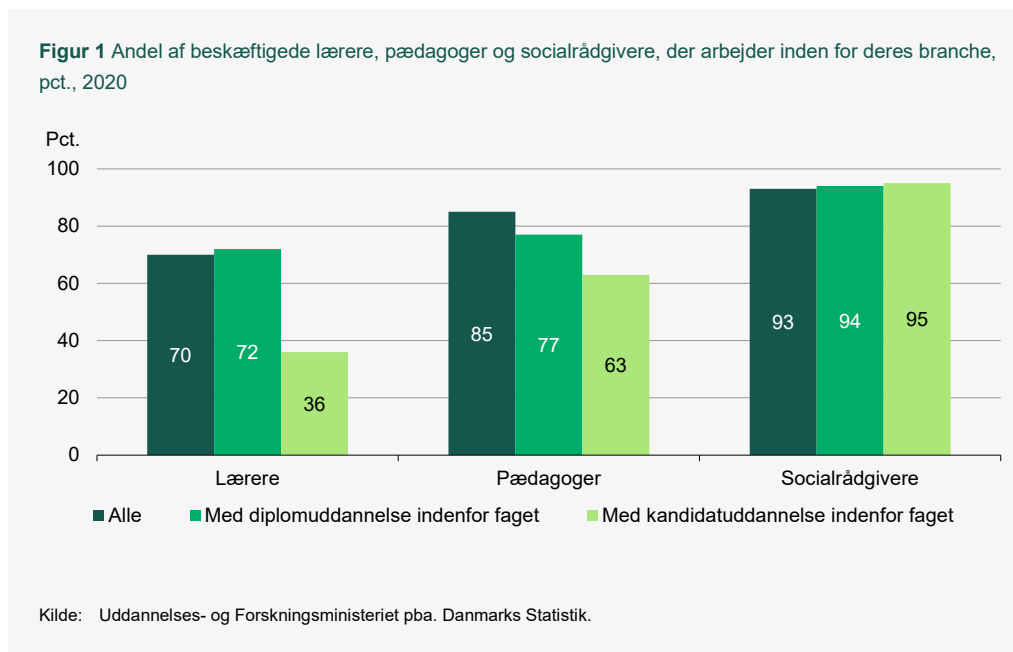
Ud over faldende søgning til uddannelserne, kan en del af de aktuelle rekrutteringsudfordringer inden for velfærdsområdet henføres til udfordringer med at fastholde medarbejdere i professionerne. Det kommer bl.a. til udtryk ved, at 40 pct. af de læreruddannede var ansat uden for folkeskolen i 2020, og ca. en tredjedel af læreruddannede arbejder uden for faget.¹ I 2018 arbejdede ca. 11.000 pædagoger, svarende til hver 9. pædagog, uden for det traditionelle pædagogområde som daginstitutioner, SFO'er, klubber, døgninstitutioner og folkeskoler mv.²

I dag kvalificerer efter- og videreuddannelse for pædagoger og lærere i mange tilfælde deltagerne *ud* af professionen frem for til en karriere *inden for* professionen. Det medfører, at en stor andel ender med at skifte branche. Det gælder især dem, der tager en kandidatuddannelse, *jf. figur 1*.

---

¹ Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2021): *4 ud af 10 læreruddannede arbejder ikke i folkeskolen.*

² Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2020): *11.000 pædagoger arbejder uden for faget.*

Formålet med kommissionens anbefaling er derfor at styrke motivationen til at blive i fagene samt sikre en løbende professionsudvikling, der matcher branchernes behov for specialiseret viden og kompetencer. Herudover kan styrkede karriere- og udviklingsmuligheder bidrage til at gøre fagene mere attraktive og dermed tiltrække flere dygtige og motiverede unge.

Kommissionens anbefaling er at styrke læreres og pædagogers muligheder for specialisering og faglig udvikling inden for deres profession. Kommissionen anbefaler at oprette nye specialiststillinger for lærere og pædagoger samt sikre, at efteruddannelsesmulighederne understøtter disse specialiseringsveje. Bl.a. foreslås en ny psykologisk overbygningsuddannelse, der kan kvalificere lærere og pædagoger til at arbejde som pædagogisk-psykologiske vejledere ("skole- og dagtilbudspsykologer") i PPR (pædagogisk-psykologisk rådgivning). Der henvises i den forbindelse til en afrapportering fra Uddannelses- og Forskningsstyrelsen med mulige modeller for en psykologfaglig overbygningsuddannelse målrettet lærere og pædagoger fra april 2023.³

Forslaget vurderes at indebære udgifter svarende til i alt 5 mio. kr. – dels til et udviklingsarbejde vedr. etablering af specialiststillinger og -uddannelser, dels til ekspertgrupper, der skal styrke videngrundlaget og afdække kompetencebehovet på en række særlige områder.

³ <https://www.ft.dk/samling/20222/almdel/BUU/bilag/84/2687819.pdf>

Mere synlige videregående uddannelsesmuligheder for faglærte

Anbefaling 3.5.a: Samarbejdet mellem erhvervsskolerne og udbyderne af erhvervsakademiuddannelserne styrkes med midler til at ansætte samarbejdskoordinatore, der kan understøtte lokale behov for samarbejde som fx udveksling og kombinationsansættelser af undervisere, anvendelse af fælles undervisningsfaciliteter eller samarbejde i lokale klynger.

Anbefaling 3.5.b: Der gennemføres et institutionseftersyn relateret til erhvervsakademiernes og professionshøjskolernes geografiske udbud af erhvervsakademi- og akademiuddannelser.

Anbefaling 3.5.c: Der gennemføres et eftersyn og revision af betingelserne for faglært optagelse på erhvervsakademiuddannelserne. Målet er, at alle typer af faglærte, når de opfylder objektive kriterier, er sikret mulighed for adgang til én eller flere erhvervsakademiuddannelser, på samme måde som en studentereksamen giver adgang til de fleste videregående uddannelser.

Andelen af en ungdomsårgang, der tager en erhvervsuddannelse er faldet fra ca. hver tredje i 2000 til ca. hver femte i 2022.¹ Denne udvikling står i kontrast til, at der mange steder opleves en stigende efterspørgsel på faglært arbejdskraft på arbejdsmarkedet.

I dag kvalificerer erhvervsuddannelser til en række erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser (ordinær uddannelse) samt akademiuddannelserne (videre- og efteruddannelse). Men en analyse fra EVA (2018) viste bl.a., at unge og deres forældre ikke ser erhvervsuddannelserne som adgangsgivende til nogen typer af videregående uddannelser, samt at unge og deres forældre ikke kender til erhvervsakademiuddannelserne. Samtidig er der dog en oplevelse blandt de adspurgte unge og forældre om, at det er *muligt* at fortsætte på en videregående uddannelse efter en erhvervsuddannelse, men vejen dertil opleves som *"kringlet og besværlig og ses ikke som attraktiv"*.²

Erhvervsakademiuddannelserne er professionsrettede, kompetencegivende, korte videregående uddannelser. Hovedparten af uddannelserne retter sig mod det private arbejdsmarked og har oftest en stærk tilknytning til det lokale erhvervsliv. En erhvervsakademiuddannelse kombinerer teori med praksis. Formålet med erhvervsakademiuddannelsen er at kvalificere den studerende til at udøve erhvervsfunktioner inden for det pågældende fagområde. En erhvervsakademiuddannelse giver adgang til relevante diplomuddannelser samt top-up professionsbacheloruddannelser af 1½ års varighed. Uddannelserne udbydes på erhvervsakademiernes. Derudover udbyder professionshøjskolerne også visse erhvervsakademiuddannelser.

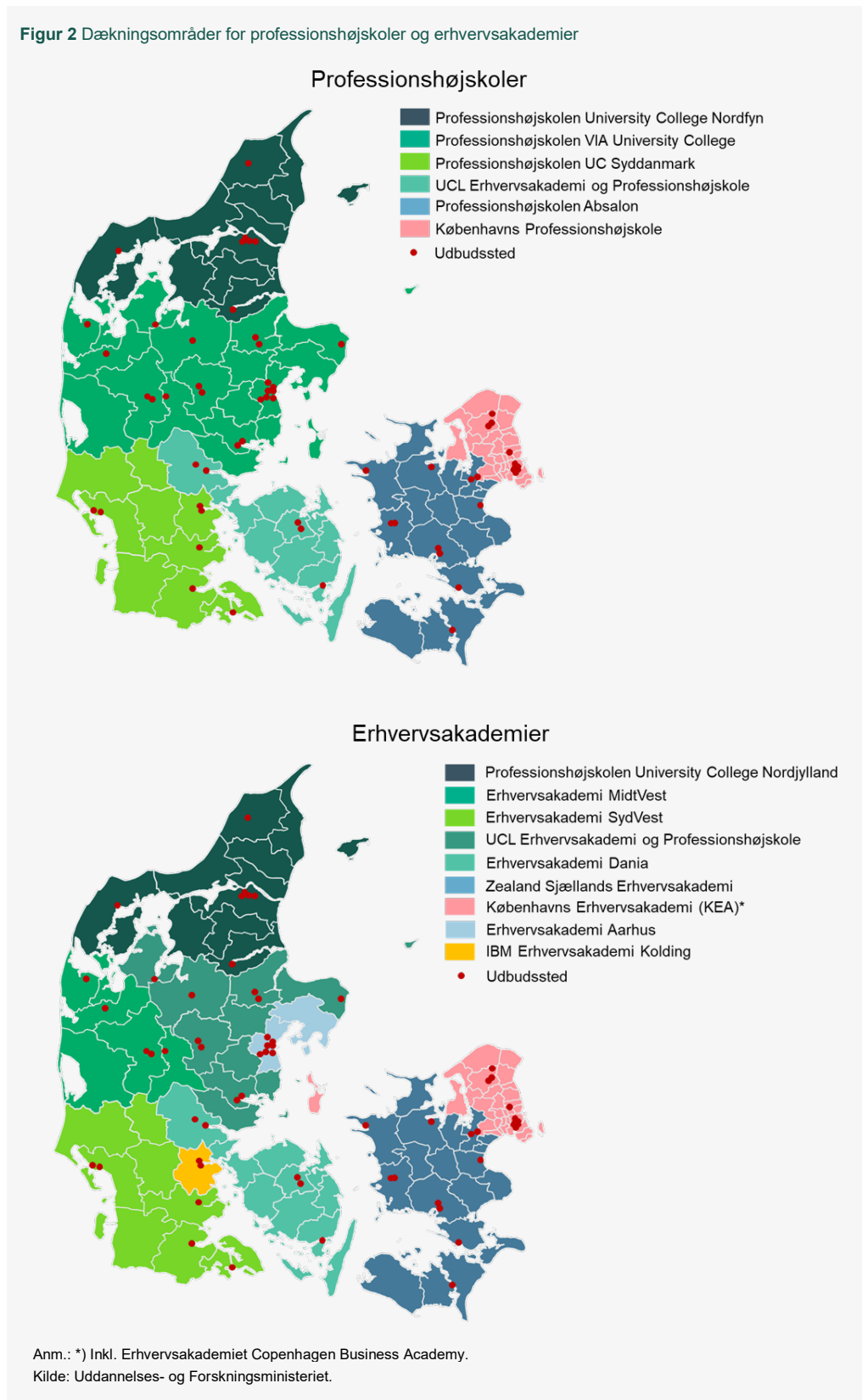
---

¹ Børne- og Undervisningsministeriets Profilmodel

² EVA (2018): *Fleksibilitet i ungdomsuddannelsessystemet. Formelt, oplevet og praktiseret.*

De otte erhvervsakademier udbyder tilsammen 26 forskellige uddannelser og er tilstede i 27 byer i landet. Herudover er erhvervsakademierne i Nordjylland og på Fyn/Trekantområdet fusioneret ind i professionshøjskolerne University College Nordjylland (UCN) og University College Lillebælt, hvorfor en række erhvervsakademiuddannelser også udbydes på professionshøjskoler. Samlet set er der 245 uddannelsesudbud af erhvervsakademiuddannelser i hele Danmark. Erhvervsakademierne har (ligesom professionshøjskolerne) en regional dækningsforpligtelse, hvilket betyder, at institutionerne skal dække behovet for udbud af videregående uddannelser i den region eller den del heraf, hvor institutionen hører hjemme, *jf. figur 1*. Det betyder, at det kan være en udfordring at opretholde en tilstrækkelig volumen (studerende, undervisere) og kvalitet (fagligt miljø og videngrundlag) i mange små, distribuerede udbud. På den anden side er en af styrkerne ved erhvervsakademierne deres lokale tilstedeværelse med uddannelsesudbud, som har en stærk lokal forankring, fx til det lokale erhvervslivs behov.

Figur 2 Dækningsområder for professionshøjskoler og erhvervsakademier

Optagelse på erhvervsakademiuddannelser kræver enten en gymnasial eksamen eller en erhvervsuddannelse. Af dem, der startede på en erhvervsakademiuddan-

nelse i 2022, havde ca. hver tiende (11 pct.) en erhvervsuddannelse som adganggrundlag, mens lidt flere end hver fjerde havde en stx-eksamen (27,7 pct.). Den forøgede tilgang det seneste årti til erhvervsakademiuddannelserne fra godt 10.000 studerende i 2010 til over 12.000 studerende i 2020 skyldes primært flere optagne med gymnasial baggrund. Det er en væsentlig ændring fra før oprettelsen af erhvervsakademierne. Kommissionen ser det som en uheldig udvikling, at erhvervsakademiuddannelserne i modsætning til deres udgangspunkt ikke længere har som primært formål at være en videreuddannelsesmulighed for faglærte. Uddannelserne skal nu fagligt rumme, at en stor del af de studerende ikke har forudgående praktiske kompetencer.

Kommissionen anbefaler at styrke mulighederne for, at faglærte i højere grad kender erhvervsakademiuddannelserne som en mulighed for videregående uddannelsesmulighed, og at der er lettere adgang til uddannelserne for faglærte.

En synliggørelse af erhvervsakademiuddannelserne kan bidrage til at løfte uddannelsesstilbøjeligheden blandt unge fra ikke-akademiske hjem, da en stor del af de studerende kommer fra hjem, hvor ingen af forældrene har en videregående uddannelse. Det gjaldt i 2020 over halvdelen af nye studerende på erhvervsakademiuddannelser, mens det var knap hver tredje på de akademiske bacheloruddannelser. Herudover tiltrækker erhvervsakademiuddannelserne, med deres kortere uddannelseslængder og erhvervsrettede og praksisorienterede indhold, oftere lokale ansøgere, der ellers ikke nødvendigvis vælger en videregående uddannelse.

Kommissionen anbefaler også, at der gennemføres et institutionseftersyn af det geografiske udbud af erhvervsakademiuddannelserne. Det er vigtigt, at de studerende på erhvervsakademi- og akademiuddannelserne mødes af undervisning af høj kvalitet (fagligt miljø og videngrundlag) og i et studiemiljø med en tilstrækkelig volumen af studerende og undervisere.

Endelig anbefaler kommissionen også, at der gennemføres et eftersyn og revision af betingelserne for faglært optagelse på erhvervsakademiuddannelser. I dag kan faglærte kun søge optagelse via kvote 2. Dette skyldes, at karaktergennemsnit fra en gymnasial eksamen anvendes som vurderingskriterium i kvote 1. Faglærte får ikke et karaktergennemsnit på deres afgangsbetragning, og de kan derfor ikke søge via kvote 1.

Eftersynet skal pege på løsninger til at skabe mere lige muligheder for optagelse for ansøgere med forskellige, men tilsvarende forudsætninger. Med forslaget vil kommissionen imødegå den situation, hvor faglært kvalifikation vurderes anderledes end studenters. Arbejdet med dette skal ske i det ekspertudvalg, kommissionen tidligere har anbefalet, jf. anbefaling 1.5.b i *Nye Reformveje 1*.